

Aan de gemeenteraad,

Zaaknummer	00068632
Portefeuillehouder	Wethouder Lepolder
Inlichtingen bij (beh. ambtenaar)	Rekenkamercommissie

Besluitvormende raadsvergadering	6 juni 2019
Voorstel tot	Het overnemen van de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport Wmo 'Naar begrip van en grip op de uitvoering van de Wmo'.

Programma 6 MENS EN MAATSCHAPPIJ

6.3 Thema Ondersteuning en Wmo

Wat willen we bereiken?

De onafhankelijke rekenkamercommissie Dongen, Goirle en Loon op Zand (Rkc DGL) voert onderzoeken uit naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur ter ondersteuning van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad.

Wat gaan we daar voor doen?

Kennisnemen van de nemen van de onderzoeksbevindingen en overstijgende conclusie uit het rekenkamerrapport Wmo 'Naar begrip van en grip op de uitvoering van de Wmo' en als raad te besluiten over het wel of niet overnemen van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie.

Beleidsruimte

N.v.t.

Wijziging programmabegroting?

Nee

Juridische consequenties?

Nee

Samenvatting voorstel

De rekenkamercommissie heeft in 2018 onderzoek gedaan naar het Wmo-beleid, de wijze waarop het is georganiseerd en de informatievoorziening in de gemeenten Dongen, Goirle en Loon op Zand.

De rekenkamercommissie constateert dat zaken overwegend goed georganiseerd zijn; er is sprake van een goede samenwerking tussen betrokken maatschappelijke organisaties, alle gemeenten kennen een laagdrempelige toegang en de uitvoering 'draait' zonder al te grote problemen. Echter tegelijkertijd is geconstateerd dat de structurele basis onder het beleid in alle drie de gemeenten kwetsbaar is. Er bestaat geen structureel inzicht van de behoeften binnen de lokale samenleving en de informatie over de actuele situatie (aantallen cliënten, bereikte resultaten door zorgaanbieders e.d.) is zeer beperkt beschikbaar. Binnen elke gemeente wordt nagedacht over de doorontwikkeling van het beleid, maar bij gebrek aan relevante informatie kan de doorontwikkeling niet systematisch ('leercirkel') ingericht worden.

Voor een meer adequate besturing van de Wmo, is er volgens de rekenkamercommissie enerzijds meer *grip nodig* op zaken als de uitgaven, aantallen beschikkingen e.d. (om zodoende zicht te houden op de doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde beleid) en anderzijds *begrip nodig* over hoe

de praktijk werkt. Op basis van het onderzoek worden een tweetal aanbevelingen gedaan door de rekenkamercommissie die erop gericht zijn de wereld van de financiën en de wereld van de uitvoering beter met elkaar te verbinden.

Besluit

1. Kennis te nemen van de onderzoeksbevindingen (deel 2 van het rapport 'Naar begrip van een grip op de uitvoering van de Wmo') en de overstijgende conclusies van de rekenkamercommissie te onderschrijven (deel 1).
2. De aanbevelingen van de rekenkamercommissie over te nemen:
 - a. Het college de opdracht te geven tot een doorontwikkeling van het Wmo-beleid; daarbij de handreiking van de rekenkamercommissie ter harte te nemen.
 - b. Het college de opdracht te geven om een Wmo-effectmonitor te ontwikkelen op basis waarvan de raad op periodieke wijze wordt geïnformeerd ten behoeve van kaderstelling en controle.

Aanleiding

Tijdens de gesprekken met fracties in de drie gemeenten werd de wens geuit door diverse raadsleden om een rekenkameronderzoek uit te voeren naar de uitvoering van de Wmo.

De gemeenten Dongen, Goirle en Loon op Zand bevinden zich in de overgang van de transitie- naar de transformatiefase. De transitiefase is met succes afgerond. In de overgangsfase naar de transformatiefase krijgen gemeenten meer en meer de ruimte om te gaan werken aan meer structurele aanpassingen in het beleid (transformatie). Tegen de achtergrond van deze overgangsfase is de rekenkamercommissie gestart met dit rekenkameronderzoek.

Bestuurlijk kader

- **Wettelijk kader** (relevante landelijke wet- en regelgeving)
Gemeentewet 810a (rekenkamerfunctie) en artikel 185, lid 2

- **Bestuurlijk** (relevante gemeentelijke regelgeving en eerder genomen besluiten)
n.v.t

Probleemstelling/beleidsruimte

De rekenkamercommissie heeft in 2018 onderzoek gedaan naar het Wmo-beleid, de wijze waarop het is georganiseerd en de informatievoorziening in de gemeenten Dongen, Goirle en Loon op Zand.

► Geleidelijke beleidsontwikkeling in samenwerking met maatschappelijke partners.

In alle drie de onderzochte gemeenten is er sprake geweest van een geleidelijke beleidsontwikkeling, die al ruim voor de decentralisaties van taken in 2015 is gestart. De gemeenten hebben actief de samenwerking gezocht met maatschappelijke organisaties. De samenwerkingswerkingspartners ervaren de aanpak als succesvol.

► Toegang laagdrempelig georganiseerd; lokale verschillen in processen en rolverdelingen.

In alle drie de gemeenten is de toegang laagdrempelig georganiseerd met verschillen in de achterliggende processen en rolverdelingen. Zelfs wanneer in regionaal verband gekozen is voor eenzelfde inkoopstelsel (Dongen en Goirle) zijn er aanzienlijke onderlinge verschillen qua procesinrichting en werk- en rolverdeling tussen gemeente, zorgaanbieder en cliënt. Op basis van dit onderzoek blijkt dat het nog te vroeg is om vast te stellen welke methode van inkoop tot betere resultaten (zowel maatschappelijke resultaten als de consequenties voor de bekostiging) leidt.

► Informatie wordt nog weinig met elkaar in verband (geanalyseerd) en weinig benut voor bijstelling beleid.

Uit het onderzoek blijkt dat er veel informatie beschikbaar is, maar dat deze vooral versnipperd is en niet gemakkelijk met 'een druk op de knop' te genereren is. De beschikbare informatie wordt nog weinig met elkaar in verband gebracht en ook weinig benut voor de bijstelling van het beleid en de uitvoering.

► Participatie is georganiseerd via de Wmo-adviesraden.

In alle drie de onderzochte gemeenten is participatie georganiseerd via adviesraden. In Goirle is sprake van een intensieve interactie. In Dongen en Loon op Zand is er behoefte aan intensievere communicatie tussen samenwerkingspartners en gemeenten.

► Er is in alle drie de gemeenten de ambitie om op zoek te gaan naar de verhalen achter de cijfers. De informatie die de raden krijgen bestaat uit de reguliere P&C-cyclus-stukken, cliënttevredenheidsonderzoeken, raadsinformatiebrieven en informatieavonden. In alle drie de gemeenten wordt ervaren dat er behoefte is aan meer en betere kwantitatieve en kwalitatieve informatie. Er is ambitie om op zoek te gaan naar de verhalen achter de cijfers.

Conclusies

De rekenkamercommissie trekt de volgende (sub)conclusies:

1. De gemeenten zijn bij de doorontwikkeling van het beleid toe aan de 'next step'.
2. De doorontwikkeling van het beleid wordt nauwelijks gevoed door een systematische analyse van resultaten.
3. De gemeenteraden worden bij gebrek aan systematische managementinformatie beperkt geïnformeerd.

De rekenkamercommissie constateert in overstijgende zin dat zaken overwegend goed georganiseerd zijn; er is sprake van een goede samenwerking tussen betrokken maatschappelijke organisaties, alle gemeenten kennen een laagdrempelige toegang en de uitvoering 'draait' zonder al te grote problemen. Echter tegelijkertijd is geconstateerd dat de structurele basis onder het beleid in alle drie de gemeenten kwetsbaar is. Er bestaat geen structureel inzicht van de behoeften binnen de lokale samenleving en de informatie over de actuele situatie (aantallen cliënten, bereikte resultaten door zorgaanbieders e.d.) is zeer beperkt beschikbaar. Binnen elke gemeente wordt nagedacht over de doorontwikkeling van het beleid, maar bij gebrek aan relevante informatie kan de doorontwikkeling niet systematisch ('leercirkel') ingericht worden.

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie

Voor een meer adequate besturing van de Wmo, is er volgens de rekenkamercommissie enerzijds meer *grip nodig* op zaken als de uitgaven, aantallen beschikkingen e.d. (om zodoende zicht te houden op de doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde beleid) en anderzijds *begrip nodig* over hoe de praktijk werkt. Op basis van het onderzoek worden een tweetal aanbevelingen gedaan door de rekenkamercommissie die erop gericht zijn de wereld van de financiën en de wereld van de uitvoering beter met elkaar te verbinden.

► Zorg voor doorontwikkeling van het Wmo-beleid door beleidsindicatoren te ontwikkelen. Voor een toekomstbestendig Wmo-beleid is het van belang om inzicht te hebben in de toekomstige uitdagingen voor het Wmo-beleid en de resultaten van het Wmo-beleid. Als die uitdagingen in beeld zijn, is het ook zaak dat alle betrokkenen gezamenlijk nadenken over een inrichting van het beleid, dat als adequaat antwoord op die uitdagingen kan gelden. Dit dient een permanent proces te zijn (leercirkel), waarbij ook de raad en de cliënten betrokken worden.

Handreiking rekenkamercommissie

1. Neem het initiatief om de bestaande en toekomstige sociale uitdagingen in de lokale gemeenschap systematisch te inventariseren.
2. Breng doelgroepen van het Wmo-beleid in kaart.
3. Verbind informatie over deze doelgroepen met verwachte maatschappelijke ontwikkelingen en toets of het Wmo-beleid daar voldoende op anticipeert.
4. Organiseer de structurele, planmatige doorontwikkeling van het Wmo-beleid, in de vorm van een permanente leercirkel.
5. Betrek daarbij niet alleen de beleidsmedewerkers, maar ook medewerkers in de uitvoeringspraktijk, inkoop, contractpartners én cliënten (of hun vertegenwoordigers).
6. Tref voorbereidingen om op basis van resultaten en ervaringen de uitgangspunten van het beleid te herijken en aan te passen.
7. Betrek de gemeenteraad bij dit proces.

► Draag het college op om een Wmo-effectenmonitor te ontwikkelen op basis waarvan de raad op periodieke wijze wordt geïnformeerd ten behoeve van kaderstelling en controle.

Bundel de kwantitatieve en kwalitatieve managementinformatie in een monitor (inclusief bestuurlijke duiding en beleidsanalyse) en organiseer hiervoor periodiek informatiebijeenkomsten over het Wmo-beleid voor de gemeenteraad (al naar gelang de behoefte). Laat het niet bij louter een cijfermatige, kwantitatieve beschrijving van de situatie. Verbind de kwantitatieve informatie met kwalitatieve informatie (verhalen en casusbeschrijvingen) zoals die op te halen zijn in de uitvoering, bij de contractpartners en natuurlijk bij de cliënten zelf.

Ga op zoek naar voorbeelden uit de praktijk en benut die om lessen uit te trekken. In de gemeente Tilburg is de afgelopen jaar ervaring opgedaan met de 'dag van de verantwoording' waarbij raadsleden in gesprek gaan met burgers en instellingen over hun ervaringen met o.a. de Wmo.

Handreiking rekenkamercommissie

Maak het mogelijk dat periodiek (bijv. per kwartaal) gegevens beschikbaar zijn over:

- De samenstelling en ontwikkelingen in het cliëntenbestand;
- Het proces (bezoekers van de loketten, aantal aanvragen, afhandelingssnelheid, toekenningen en afwijzingen);
- De resultaten (succesvolle/afgeronde Wmo-trajecten, niet-succesvolle trajecten);
- De ontwikkeling in het aantal gecontracteerde zorgaanbieders en het en het aantal daadwerkelijk actieve zorgaanbieders;
- De financiën (budget en realisatie), de inrichting, ontwikkelingen in het beleid en de behaalde resultaten;
- De cliënttevredenheid van de gebruikers van ondersteuning en voorzieningen.

Bestuurlijke afwegingen

Reactie college van B&W in bestuurlijke hoor- en wederhoorfase

Op 2 april 2019 heeft het college van B&W van de gemeente Dongen een bestuurlijke reactie vastgesteld op het ontwerprapport van de rekenkamercommissie. De complete bestuurlijke reactie van het college is volledig weergegeven in deel 1 van het bijgevoegde rekenkamerrapport 'Naar begrip van en grip op de uitvoering van de Wmo'.

Kanttekeningen college t.a.v. het rekenkameronderzoek

Het Dongens college van B&W plaats in haar reactie kanttekeningen bij het uitgevoerde onderzoek. De kanttekeningen hebben o.a. betrekking op de doorlooptijd van het onderzoek, de wisselende samenstelling van het onderzoeksteam en het niet betrekken van de raad ter inventarisatie van de informatiebehoefte van de raad zelf. Het college constateert dat de langere doorlooptijd gevolgen heeft voor de praktische toepasbaarheid van het rapport. 'Het rapport bevat een aantal aanbevelingen, die reeds in gang zijn gezet voordat dit wordt gepubliceerd'.

Aanbevelingen van de rekenkamercommissie zullen door het college van B&W worden betrokken bij de doorontwikkeling van het beleid

Ten aanzien van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie constateert het college van B&W dat het door de rekenkamercommissie benadrukte belang van het inrichten van een leercirkel en het hanteren van een informatie-gestuurde aanpak aansluit bij de doorontwikkeling die het college van B&W voorstaat en zich reeds aan het voltrekken is: 'door zelforganiserende teams worden KPI's vastgesteld waar vervolgens ook verantwoording over wordt afgelegd; veel inzet wordt gepleegd op het bouwen en inrichten van een informatiesysteem om inzicht en daarmee grip op het sociaal domein te maximaliseren; ook in de visie voor het sociaal domein, die voor de zomervakantie 2019 in de gemeenteraad wordt behandeld, worden deze elementen verwerkt'. Het college van B&W neemt de aanbeveling uit het rapport, om de gemeenteraad te betrekken in het proces om te komen tot een sluitende leercirkel, in ieder geval ter harte.

Conclusie

Ondanks de kritische kanttekeningen van het college van B&W, wordt het door de rekenkamercommissie benadrukte belang van inrichten van een leercirkel en het hanteren van een

informatie-gestuurde aanpak mede door het college van B&W ondersteunt. Het college van B&W zegt voorts toe om de gemeenteraad te betrekken in het proces om te komen tot een sluitende leercirkel. U wordt geadviseerd in te stemmen met het voorgelegde besluit.

9. Voorstel/voorgenomen besluit

Het presidium van de gemeenteraad van Dongen stelt voor om raadsvoorstel te bespreken in de opiniërende vergadering van 16 mei 2019 a.s. en vast te stellen in de besluitvormende raadsvergadering van 6 juni 2019.

DE REKENKAMERCOMMISSIE VAN DONGEN, GOIRLE EN LOON OP ZAND

De voorzitter van de rekenkamercommissie,

Drs. J. Verhoeven

Bijlagen

- Concept besluit
- Rekenkamercommissierapport 'Naar begrip van en grip op de uitvoering van de Wmo' (maart 2019).

DE RAAD VAN DE GEMEENTE DONGEN;

Gelezen het voorstel van de rekenkamercommissie Dongen, Goirle en Loon op Zand

Gelezen het rapport van de rekenkamercommissie 'Naar begrip van en grip op de uitvoering van de Wmo'

Gelet op de opiniërende raadsvergadering d.d. 16 mei 2019

besluit:

1. Kennis te nemen van de onderzoeksbevindingen (deel 2 van het rapport 'Naar begrip van een grip op de uitvoering van de Wmo') en de overstijgende conclusies van de rekenkamercommissie te onderschrijven (deel 1).
2. De aanbevelingen van de rekenkamercommissie over te nemen:
 - a. Het college de opdracht te geven tot een doorontwikkeling van het Wmo-beleid; daarbij de handreiking van de rekenkamercommissie ter harte te nemen.
 - b. Het college de opdracht te geven om een Wmo-effectmonitor te ontwikkelen op basis waarvan de raad op periodieke wijze wordt geïnformeerd ten behoeve van kaderstelling en controle.

Dongen, 6 juni 2019

DE RAAD VOORNOEMD,

voorzitter,

griffier,

Drs. M.C. Starmans-Gelijns

Drs. C.M.S. Visser Msc

RAADSVERGADERING D.D.6 juni 2019						
	VPD	PvdA	CDA	VVD	D66	OvD
VOOR						
TEGEN						
Aangenomen/verworpen/aangehouden						